NN 43/2021 (23.4.2021.), Protokol o postupanju u slučaju zločina iz mržnje

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

841

PROTOKOL

O POSTUPANJU U SLUČAJU ZLOČINA IZ MRŽNJE

Protokol o postupanju u slučaju zločina iz mržnje (u daljnjem tekstu: Protokol) temelji se na međunarodnim, europskim i nacionalnim dokumentima koji sadrže obveze, preporuke i smjernice na području suzbijanja zločina iz mržnje. U tom smislu navodi se: Međunarodna konvencija o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije, Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, opće političke preporuke Europske komisije protiv rasizma i nesnošljivosti, Odluka broj 9. Ministarskog vijeća Organizacije za europsku sigurnost i suradnju, Povelja Europske unije o temeljnim pravima, preporuke Europske komisije, preporuke Agencije Europske unije za temeljna prava te drugih institucija od važnosti na području suzbijanja zločina iz mržnje. Odredbe Protokola usklađene su i s Nacionalnim planom za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022. godine, kao i nadležnosti koja proizlazi iz Uredbe o Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina (»Narodne novine«, broj 6/19.).

I. UVOD

Članak 1.

(1) Izraz »zločin iz mržnje«, u smislu ovog Protokola označava kaznena djela[1](Kaznena djela počinjena zbog osobina navedenih u članku 87. stavku 21. Kaznenog zakona (»Narodne novine«, broj 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18. i 126/19.)), govor mržnje[2](Javno poticanje na nasilje i mržnju - članak 325. Kaznenog zakona) te prekršaje[3](Članak 4. stavak 1. podstavci 5. i 7. Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (»Narodne novine«, broj 117/03., 71/06., 43/09. i 34/11.), članak 25. stavci 1. i 2. Zakona o suzbijanju diskriminacije (»Narodne novine«, broj 85/08. i 112/12.), članak 18. stavak 2. Zakona o javnom okupljanju (»Narodne novine«, broj 128/99., 90/05., 139/05., 150/05., 82/11. i 78/12.), članak 5. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira (»Narodne novine«, broj 5/90. – pročišćeni tekst, 30/90. - ispravak, 47/90. i 29/94.).) počinjenje zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, jezika, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja, rodnog identiteta ili kakvih drugih osobina druge osobe, za potrebe statističkog praćenja ovih kažnjivih djela.

(2) Zločini iz mržnje prate se s osobitom pozornošću s obzirom na to da se počinjenjem takvih kažnjivih djela ugrožavaju ljudska prava i temeljne slobode zajamčene Ustavom Republike Hrvatske i međunarodnim pravnim aktima.

(3) Izrazi koji se koriste u ovom Protokolu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

Članak 2.

Svrha je ovog Protokola osigurati uvjete za djelotvoran i cjelovit rad nadležnih tijela koja sudjeluju u otkrivanju, postupanju i praćenju rezultata postupaka vođenih zbog zločina iz mržnje radi unaprjeđenja suzbijanja, progona i statističkog praćenja zločina iz mržnje.

Članak 3.

(1) Prema žrtvama zločina iz mržnje, s ciljem izbjegavanja sekundarne viktimizacije, potrebno je postupati obzirno, na način da se poštuje njihovo dostojanstvo, uz obveznu pojedinačnu procjenu žrtava[4](Pravilnik o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve (»Narodne novine«, broj 106/17.)).

(2) U pružanju pomoći i podrške žrtvama i svjedocima u sudskom postupku bit će uključeni odjeli za pružanje podrške žrtvama i svjedocima pri županijskim sudovima[5](Odjeli za podršku žrtvama i svjedocima pri Županijskom sudu u Osijeku, Županijskom sudu u Rijeci, Županijskom sudu u Sisku, Županijskom sudu u Splitu, Županijskom sudu u Vukovaru, Županijskom sudu u Zadru i Županijskom sudu u Zagrebu) i Mreža podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela.[6](Mreža organizacija civilnog društva koju čini 11 partnerskih

organizacija koje pružaju podršku i pomoć žrtvama i svjedocima u 13 županija (Bjelovarsko-bilogorska, Brodsko-posavska, Dubrovačko-neretvanska, Istarska, Karlovačka, Koprivničko-križevačka, Krapinsko-zagorska, Ličko-senjska, Požeško-slavonska, Šibensko-kninska, Virovitičko-podravska, Varaždinska i Međimurska))

Članak 4.

Ovaj Protokol sadrži:

– obveze nadležnih tijela koja sudjeluju u otkrivanju, postupanju i praćenju rezultata postupaka vođenih zbog zločina iz mržnje

– odredbe o sastavu i nadležnosti Radne skupine za praćenje zločina iz mržnje

– način i sadržaj suradnje između nadležnih tijela koja sudjeluju u otkrivanju, postupanju i praćenju rezultata postupaka vođenih zbog zločina iz mržnje

– ostale aktivnosti nadležnih tijela koja sudjeluju u otkrivanju, postupanju i praćenju rezultata postupaka vođenih zbog zločina iz mržnje, a odnose se na edukaciju o suzbijanju zločina iz mržnje.

II. OBVEZE NADLEŽNIH TIJELA

(1) Ministarstvo unutarnjih poslova

Članak 5.

Ministarstvo unutarnjih poslova poduzimat će mjere u svrhu zaštite žrtava zločina iz mržnje, suzbijanja zločina iz mržnje i sprječavanja zločina iz mržnje.

Članak 6.

(1) Ministarstvo unutarnjih poslova, odnosno Ravnateljstvo policije i policijske uprave nadležne su za prikupljanje informacija, kriminalističko istraživanje i prijavljivanje osoba koje su počinile zločin iz mržnje.

(2) Ministarstvo unutarnjih poslova će postupati sukladno pozitivnim zakonskim propisima i internim naputcima te će posebno prikupljati podatke o skupinama, pripadnicima skupina i pojedincima koji u svom djelovanju iskazuju sklonost činjenju zločina iz mržnje s ciljem prevencije i sprječavanja zločina iz mržnje.

Članak 7.

(1) Ako postoji osnova sumnje ili u slučaju zaprimanja dojave ili saznanja za zločin iz mržnje, policija će poduzeti sljedeće mjere i radnje:

– žurno uputiti na mjesto događaja policijske službenike radi utvrđivanja svih relevantnih činjenica

– na temelju uvida u zatečeno stanje odmah poduzimati mjere i radnje s ciljem trenutne zaštite i pružanja potrebne zdravstvene i druge pomoći osobi koja je žrtva zločina iz mržnje te sprječavanja počinitelja u daljnjem činjenju zločina iz mržnje

– provesti kriminalističko istraživanje – pribaviti podatke i prikupiti obavijesti potrebne za razjašnjavanje i procesuiranje zločina iz mržnje za koje se postupa po službenoj dužnosti, s posebnim naglaskom na utvrđivanje:

(a) stvarne ili od počinitelja pretpostavljene pripadnosti žrtve skupini zaštićenoj prema članku 87. stavku 21. Kaznenog zakona ili povezanost žrtve s pripadnikom zaštićene skupine kao motiva počinjenja zločina iz mržnje

(b) posljedica

(c) načina počinjenja djela

(d) kvalifikacije djela.

(2) Pri utvrđivanju zločina iz mržnje od koristi mogu biti sljedeći indikatori:

– pripadnost žrtve skupini zaštićenoj prema članku 1. stavku 1. ovog Protokola ili postojanje takvih indicija

– percepcija počinitelja da žrtva pripada skupini zaštićenoj člankom 1. stavkom 1. ovog Protokola

– povezanost žrtve s osobom čija pripadnost određenoj skupini predstavlja mogući motiv zločina iz mržnje

– povezanost oštećene ili uništene stvari s osobom čija pripadnost određenoj skupini predstavlja mogući motiv zločina iz mržnje

– pripadnost počinitelja skupini ili povezanost počinitelja sa skupinom s ekstremističkim djelovanjem

– ranija osuđivanost počinitelja za zločin iz mržnje ili drugo kažnjivo djelo motivirano mržnjom

– percepcija žrtve o motivu počinjenja djela

– percepcija svjedoka o motivu počinjenja djela

– izrazi rasističke, ekstremističke, ksenofobne i homofobne prirode ili bilo kakve verbalizirane ili neverbalizirane predrasude (geste, simboli i sl.) na štetu zaštićenih skupina korišteni u kontekstu počinjenja djela

– prisutnost transparenata, zastava, letaka, grafita, simbola i drugih materijala u kontekstu počinjenja djela kojima se poziva na mržnju

– učestalost govora mržnje počinitelja protiv određene zaštićene skupine na internetu

– vrijeme počinjenja djela u kontekstu vjerskog, povijesnog ili društvenog značaja za pripadnike zaštićene skupine

– mjesto počinjenja djela na kojem se uobičajeno okupljaju pripadnici zaštićene skupine

– evidentirani slični događaji u istom razdoblju

– izostanak drugog očitog motiva.

(3) Pri utvrđivanju gore navedenih podataka postupanje će se temeljiti na zaštiti privatnosti i osobnih podataka sudionika konkretnog slučaja.

(4) S ciljem što kvalitetnije obrade konkretnog slučaja potrebno je uspostaviti suradnju s drugim čimbenicima koji bi u konkretnom slučaju zločina iz mržnje mogli pomoći, primjerice s organizacijama civilnoga društva, vjerskim zajednicama te stručnjacima koji se bave navedenom problematikom.

(5) Ministarstvo unutarnjih poslova će kao nadležno tijelo za vođenje evidencije o zločinima iz mržnje, u okviru postojećih evidencija, prikupljati i ažurirati podatke o:

– broju predmeta

– broju počinitelja

– broju žrtava

– mjestu i vremenu počinjenja djela

– oznaci kaznenog djela odnosno prekršaja

– naznaci osobine iz članka 87. stavka 21. Kaznenog zakona ili članka 325. Kaznenog zakona u vezi s kojom je kazneno djelo počinjeno

– naznaci osobine iz članka 1. stavka 1. ovog Protokola u vezi s kojom je prekršaj počinjen.

(2) Pravosudna tijela

Članak 8.

Pravosudna tijela (sudovi i državno odvjetništvo) će u predmetima vezanima za zločin iz mržnje postupati žurno i s posebnom pozornošću.

Članak 9.

(1) Državno odvjetništvo vodit će evidencije o zločinima iz mržnje.

(2) Sudovi će predmete koji se odnose na zločin iz mržnje posebno označavati i ažurirati u informacijskom sustavu za vođenje sudskih predmeta.

Članak 10.

Državno odvjetništvo, kao nadležno tijelo za vođenje evidencije o zločinu iz mržnje, evidentirat će podatke o:

– broju predmeta

– broju osumnjičenih osoba

– broju žrtava

– mjestu i vremenu počinjenja djela

– oznaci kaznenog djela ili prekršaja nakon donošenja rješenja o odbačaju kaznene prijave za kazneno djelo

– naznaci osobine iz članka 87. stavka 21. Kaznenog zakona ili članka 325. Kaznenog zakona u vezi s kojom je kazneno djelo počinjeno

– naznaci osobine iz članka 1. stavka 1. ovog Protokola u vezi s kojom je prekršaj počinjen

– državnoodvjetničkoj odluci.

Članak 11.

(1) Sudovi će u predmetima koji se odnose na zločin iz mržnje unositi i ažurirati podatke o:

– broju predmeta

– broju okrivljenih osoba

– broju žrtava

– mjestu i vremenu počinjenja djela

– oznaci kaznenog djela, odnosno prekršaja